

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

Český tlumočník a překladatel v orgánech EU

(bakalářská diplomová práce)

Vypracovala: Jana Krmelová

Obor: Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 23. 4. 2012

Podpis

Děkuji doc. PhDr. Zdeňce Vychodilové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytla.

Podpis

Obsah

Seznam obrázků	6
1 Úvod	3
2 Historie Evropské unie	5
2.1 Marshallův plán a OEEC 1948.....	5
2.2 Rada Evropy	5
2.3 Evropské společenství uhlí a oceli	6
2.4 Evropské obranné společenství	6
2.5 Evropské hospodářské společenství a Euroatom.....	7
2.6 Evropské sdružení volného obchodu.....	8
2.7 Společná zemědělská politika	8
2.8 de Gaulle vetuje rozšiřování 1963 – 1967	9
2.9 Krize Evropských společenství	9
2.10 70. léta	10
2.11 Jednotný evropský akt	10
2.12 Maastrichtská smlouva	10
3 Mnohojazyčnost Evropské unie.....	11
3.1 Jazyková politika EU.....	11
3.1.1 Speciální EUROBAROMETR 243 „Evropané a jejich jazyky“.....	11
3.2 Úřední jazyky EU	12
4 Tlumočení v EU.....	14
4.1 Generální ředitelství pro tlumočení (Directorate-General for Interpretation).....	14
4.1.1 Evropská komise - Pořádání konferencí	15
4.2 Tlumočníci v Evropském parlamentu	16
4.2.1 Druhy tlumočení užívané v Evropském parlamentu.....	17
4.2.2 Zvukotěsné kabiny	17
4.3 Jazykový režim Soudního dvora Evropské unie	18
5 Jak se stát tlumočnickem EU?.....	19
5.1 Evropský kurz konferenčního tlumočení (The European Masters in Conference Interpreting).....	19
5.2 Výběrová řízení EU	20
5.3 Tlumočníci na volné noze (freelances)	20
6 Překlady v EU	22

6.1	Generální ředitelství pro překlad (Directorate-General for Translation)	22
6.2	Evropský parlament	22
6.2.1	Stáže pro překladatele v Evropském parlamentu	23
6.3	Překlady v Evropské komisi	24
6.3.1	Češi v Evropské komisi	24
6.3.2	Jak se stát překladatelem Evropské komise?	25
6.4	Překladačské středisko pro instituce Evropské unie	25
6.4.1	Stáže	27
6.5	Soudní dvůr Evropské unie	27
6.6	Evropská rada a Rada Evropské unie	28
6.7	Evropská centrální banka	28
6.8	Evropský účetní dvůr	29
6.9	Počítačem podporovaný překlad - IATE	29
7	Český jazyk v EU	31
7.1	Zavádění češtiny jako nového jazyka EU	31
7.2	Základní pravidla pro překlad dokumentů EU do češtiny	31
7.3	Předsednictví České republiky	32
8	Závěr	35
9	Резюме	37
10	Použité zdroje a literatura	42
10.1	Internetové zdroje	42
10.2	Internetové brožury	43
10.3	Literatura	43
11	Přílohy	44
12	Anotace	53

Seznam obrázků

Obrázek 3.1:	Úřední jazyky EU	13
Obrázek 3.2:	Nejčastěji používané jazyky v EU	12

1 Úvod

Evropská unie je společenství 27 evropských států, jehož cílem je vzájemná spolupráce členů zejména v oblastech politiky a ekonomiky. Každá země má svoji kulturu, tradice, zvyky a náboženské vyznání. Charakteristickým znakem národa je jazyk, což je jeho kódovací a dorozumívací systém. Většina států v Evropě je jednojazyčná, to znamená, že mají jeden úřední jazyk. Jak v jednojazyčných, tak ve vícejazyčných státech existují menšinové a regionální jazyky. Vytvoření Evropské unie ale neznamená potlačení výše zmíněných specifík jednotlivých států. Naopak Evropská unie tuto rozmanitost podporuje a snaží se ji zachovat. První dokument, který chrání jazykové menšiny, je Evropská charta oblastních a menšinových jazyků, sjednaná v roce 1992, a to pro celý světadíl (Křepelka, 2007: 27).

Území Evropské unie je domovem mnoha národností a jazyků, aby partnerství mezi těmito zeměmi mohlo existovat, je třeba jejich vzájemné porozumění. K překonání bariér jazykové rozmanitosti slouží Evropské unii tlumočnické a překladatelské služby jednotlivých institucí.

Cílem mé bakalářské práce je shromáždit aktuální informace o Evropské unii a jejich tlumočnických a překladatelských službách. Podat ucelený přehled těchto služeb, které mají nenahraditelnou roli v rámci dané mezinárodní organizace a vymezit pozici českého tlumočnicka a překladatele v institucích a orgánech EU.

V první části bakalářské práce je popsán samotný vznik Evropské unie a jeho historické souvislosti. Dále pak současná struktura Evropské unie.

Druhá část charakterizuje jazykovou situaci v Evropské unii, její úřední a částečně i menšinové jazyky. Dále se zaměřuje na jazykovou politiku a jazykovou gramotnost občanů společenství. Uvádí nejrozšířenější jazyky, a to jak mateřské, tak cizí.

Třetí část se věnuje tlumočení v jednotlivých institucích, druhům tlumočení a prostředí práce tlumočnicků. Specifikuje potřebné vzdělání tlumočnicků a možnosti, jak se stát tlumočnickem Evropské unie včetně popisu výběrových řízení.

Další část je věnována práci překladatelů, popisuje evropské instituce, jejichž součástí jsou překladatelské servisy. Zaměřuje se na oddělení jednotlivých institucí, které

se zabývají překladatelskou činností a uvádí podmínky účasti na stážích. Dále se zabývá technickou podporou překladu, přesněji terminologickými databázemi.

Závěrečná část informuje o zavádění českého jazyka do Evropské unie, o překladech právních dokumentů, důležitých pro vstup ČR do EU a o našem předsednictví v Evropské unii.

Postup vypracování této práce je následovný: shromáždění dostupného materiálu a jeho následná analýza, studium odborné literatury k danému tématu. Metody zpracování této práce jsou zejména kompilační. Jde o systematické shrnutí dostupných faktů.

Z této práce mohou čerpat jak studenti překladatelských a tlumočnických oborů, tak profesionální tlumočníci a překladatelé i zainteresovaná veřejnost.

2 Historie Evropské unie

Předtím, než se budu věnovat samotnému tématu své práce, tedy tlumočení a překladu v Evropské unii (EU), považuji za důležité uvést historické souvislosti vzniku EU.

První myšlenky o evropské jednotě vznikaly již po druhé světové válce. Evropané chtěli zabránit dalšímu zabíjení a ničení a chtěli si tak zajistit mírové vztahy v Evropě. Za jednu z hlavních příčin vzniku extremistických a nacionalistických skupin byla považována hospodářská krize 30. let, proto si evropské státy chtěly zajistit důstojné životní podmínky pomocí regulace ekonomik, a tím potlačit veškerá potencionální hnutí. Aby mohl být konflikt mezi evropskými státy odstraněn, musela být odstraněna ochranářská obchodní politika a zajištěn rovný přístup k surovinám a trhům.

Ideu jednotné Evropy podporoval i Winston Churchill, který v březnu roku 1943 vystoupil v BBC s projevem, ve kterém představil konkrétní návrh Rady Evropy. Převážně čerpáno z <http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>.

V dalších podkapitolách se zmíním o organizacích, orgánech a událostech, které sehrály důležitou úlohu v evropském integračním procesu.

2.1 Marshallův plán a OEEC 1948

Marshallův plán byl americký projekt, jehož úkolem bylo ekonomicky a politicky stabilizovat západní Evropu, a tím zvýšit koupěschopné poptávky po amerických produktech. Nástrojem tohoto projektu se stala Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), jejíž pomocí se USA snažily prohloubit ekonomickou spolupráci se západoevropskými státy. Podle <http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>.

2.2 Rada Evropy

Rada Evropy (RE) byla založena 5. května 1949 v Londýně a tvořilo ji nejprve osm států (Belgie, Dánsko, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Švédsko, Velká Británie). V srpnu 1949 se dalšími členskými státy staly Řecko a Turecko. Hlavním úkolem RE byla ochrana lidských práv a svobod. V dubnu 1949 byla podepsána Washingtonská smlouva zakládající Severoatlantickou alianci (NATO), která měla zaručovat bezpečnost západní Evropy. V roce 1950 přijala RE Úmluvu o ochraně

lidských práv a základních svobod, což byl jeden z jejich velkých úspěchů. Úmluva sloužila k ochraně demokracie členských států. Převážně čerpáno z <http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>.

V současnosti má RE 47 členů (včetně ČR) a sídlí ve Štrasburku. Členem RE se může stát jakýkoli evropský stát, který zachovává zásady právního státu a zaručuje základní lidská práva a svobody. RE podporuje demokracii, ochranu lidských i sociálních práv a svobod.

2.3 Evropské společenství uhlí a oceli

OEEC a NATO řešily dílčí otázky poválečných uspořádání, ale neřešily hlavní problém poválečné Evropy, a to postavení Německa a potlačení jeho další potencionální agrese. V září 1949 vznikla Spolková republika Německo, která se v roce 1952 stala zakládajícím členem Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). ESUO bylo založeno na základě Schumanova plánu z května 1950, ve kterém byl navržen vznik organizace, která by upravovala vazby mezi Francií a Německem. Šlo o společný trh uhlí a oceli, který byl řízen národními orgány. Německo podpisem smlouvy získalo rovnoprávnost. Do té doby bylo totiž okupováno spojeneckými armádami, které se obávaly dalších možných útoků, vzhledem k možnostem těžkého průmyslu německého Pohůří, které mu již umožnilo vyzbrojit se do dvou světových válek. Zájem o členství projevil i státy Beneluxu (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko), které se chtěli účastnit na regulaci vztahů svých velkých sousedů, a dále Itálie, která se chtěla po válce zapojit do dění v Evropě. Smlouva ESUO byla podepsána 18. dubna 1951 v Paříži. Tzv. Pařížská smlouva měla zajišťovat rozvoj ekonomik, zvýšení životní úrovně a zaměstnanosti. Smlouva byla založena na díle Jeana Monneta, který vedl jednání o smlouvě a stal se předsedou Vysokého úřadu. Kapitola čerpána z <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>.

2.4 Evropské obranné společenství

Kvůli vyhrocenému konfliktu studené války začala Evropa řešit svoji obranu a chtěla ji posílit. V říjnu 1950 vznikl tzv. Plevelův plán na vytvoření Evropského obranného společenství (EOS). Protože evropské státy chtěly zabránit znovuvyzbrojení Německa,

navrhoval plán řešení na základě společné evropské armády, s jedním ministrem obrany, jednotným rozpočtem i zbrojním programem.

Smlouva byla podepsána v květnu 1952 v Paříži, a to pouze pěti státy, které již spolupracovaly v rámci smlouvy ESUO, tj. Belgie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a SRN, spolupráce byla však nabídnuta i evropským státům NATO, které vyslaly pouze pozorovatele. Na tuto smlouvu později navázaly další dohody o SRN, například tzv. bonnská smlouva, která se týkala ukončení okupačního statutu SRN a obnovení jeho suverenity. Francie v roce 1954 odmítla EOS ratifikovat, a tak projekt nikdy nevešel v platnost. Podle <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>.

2.5 Evropské hospodářské společenství a Euroatom

Proces integrace Evropy pokračoval messinskou konferencí v červnu 1955, která se týkala vytvoření společného trhu a spolupráce v oblasti jaderné energetiky. Na jaře 1956 vypracoval Spaakův výbor konkrétní návrh formy Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euroatom). po desetiměsíčním jednání o celní unii a opatřeních týkajících se vzájemného obchodu a obchodu s nečlenskými státy, byly smlouvy 25. března 1957 v Římě podepsány.

Protože Francie chtěla mít kontrolu nad jaderným programem v SRN, byla jaderná energetika vyčleněna pro sektorový přístup. Hlavním úkolem Euroatomu bylo dohlížet na dodávky štěpných materiálů, které nebyly určeny pro vojenské účely a kontrolovat, jestli byly tyto materiály použity pro předem určené účely. Dalším úkolem byla harmonizace a koordinace mírového výzkumu jaderné energie členských států.

Smlouva o EHS řešila ustavení celní unie a společný celní tarif pro jednotlivé druhy zboží, kde proti sobě stály Francie se svojí ochrannářskou politikou a naproti ní Nizozemí s liberální politikou volného obchodu. Smlouva se dále týkala zemědělství, které bylo zahrnuto do společného trhu. Měla být vytvořena společná zemědělská politika, ale protože rozdíly mezi národními systémy podpory zemědělské výroby byly velké, bylo ustaveno přechodné období dvanácti let, během kterého měla být přijata veškerá opatření k vytvoření společného trhu. Začátkem roku 1958 proběhla ratifikace Římských smluv a smlouvy vstoupily v platnost. Převážně čerpáno z <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>.

2.6 Evropské sdružení volného obchodu

Evropské sdružení volného obchodu (ESVO) vzniklo v roce 1960. Bylo to seskupení zemí, které nemohly souhlasit s dohodou EHS kvůli jeho nadstátní roli orgánů a dále si státy chtěly zachovat vztahy s jinými mimoevropskými státy. Jedním z hlavních iniciátorů smlouvy o ESVO byla Velká Británie, pro kterou byl plán celní unie nevýhodný. Spojené království podporovalo oblast volného obchodu vzhledem ke svým vazbám se zeměmi Commonwealthu.

Kromě Velké Británie se projektu zúčastnily Dánsko, Finsko, Island, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko a Švýcarsko. Mezi těmito zeměmi vzniklo pásmo volného obchodu, které se týkalo průmyslových výrobků, a nebyl zaveden společný celní tarif vůči třetím zemím. Podle <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>.

2.7 Společná zemědělská politika

Společnou zemědělskou politikou (SZP) se zabývaly už Římské smlouvy. Dohodnout se ale na pravidlech a nástrojích SZP bylo pro členské státy obtížné, protože každý stát měl svůj vlastní systém podpory zemědělství. Později došlo ke shodě, že SZP bude založena na ochraně vnitřního zemědělského trhu před konkurencí za zámoří, která má nižší ceny. Existovaly dva hlavní body této politiky, a to regulace cen a organizace zemědělského trhu. Byla zajištěna garantovaná úroveň cen pro výrobce, vývozci byli finančně podporováni a cena dovážených potravin byla navyšována dovozními přírážkami. SZP byla finančně nejnáročnější politika EHS, jejím podmínkám se přizpůsobovali zemědělci všech členských zemí a od počátku 70. let i nové členské státy. Zemědělská produkce zemí EHS se několikanásobně zvýšila, a tak byly vytvořeny ohromné zásoby potravinářského zboží. Toto zboží byla ale uvnitř EHS neprodejné, a tak se vyváželo na světové trhy, kde způsobovalo tlak na pokles cen. Tento tlak poškozoval zejména rozvojové země. Kvůli tomu se stala reforma SZP od 80. let trvalým úkolem pro EHS/EU, politickou podporu ale získává obtížně. Podle <http://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>.

2.8 de Gaulle vetuje rozšiřování 1963 – 1967

Velká Británie chtěla dosáhnout volného obchodu mezi EHS a ESVO, Komise ale tento návrh zamítla. Právě proto Velká Británie požádala o členství v EHS, které bylo považováno za základ nové politické podstaty v Evropě.

Jednání o přistoupení VB trvalo více než jedenáct let. Hlavní otázkou bylo, jestli vpustit do EHS další silnou zemi, která by mohla narušit rozložení sil. Podporu pro vstup získala VB od zemí Beneluxu a Itálie. Členstvím VB by se totiž zmenšil vliv určující Francie, která dosud měla možnost působit na jednání Německa oslabeného několika mezinárodně právními a politickými omezeními.

V 60. letech do EHS nebyly přijaty žádné státy. Až po odchodu prezidenta de Gaulla došlo k rozšíření o Británii, Dánsko a Irsko v roce 1973. Podle <http://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>.

2.9 Krize Evropských společenství

Atmosféra uvnitř EHS byla zásadně narušena po vyslovení de Gaullova veta 1963 vůči přijetí Británie do EHS. Mezi Šestkou vznikaly neshody, které se týkaly i pravomoci Evropského parlamentu a financování SZP. Harmonizace cílů členských států ES byla ukončena francouzským vetem. Další schvalovaná rozhodnutí se většinou netýkala společného zájmu států EHS. Narušení vztahů mezi státy vyvrcholilo v roce 1965, kdy Francie odmítla nadále pracovat v orgánech rady EHS kvůli vnitřním střetům okolo několika základních otázek.

Dalším problémem se po těchto konfliktech stalo financování společné zemědělské politiky. Otázkou bylo, zda zůstane trvalým zdrojem rozpočtu princip vytváření společného zemědělského fondu. Rozhodovat o zdrojích, které vznikaly činností společné politiky, měl mít podle Komise právo Evropský parlament. S tím však nesouhlasila Francie, která nechtěla, aby se posilovaly pravomoci institucí EHS. Ostatní členské státy byly připraveny tento návrh přijmout. Podle <http://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>.

2.10 70. léta

V roce 1969 se konal summit v Haagu, na kterém byly stanoveny cíle ES, a to: naplnit Římské smlouvy, tedy vybudovat společný trh, prohloubit integraci se zaměřením na celní unii a společné politiky, posledním cílem bylo rozšíření EHS. Jednání o rozšíření EHS probíhala v letech 1970-71 s Británií, Irskem, Dánskem a Norskem. V roce 1973 se ES rozšířilo o uvedené státy kromě Norska, které odmítlo přístupovou smlouvu v referendu. Čerpáno z <http://www.euroskop.cz/8887/sekce/70-leta/>.

2.11 Jednotný evropský akt

Návrh smlouvy o EU byl schválen v únoru 1984 Evropským parlamentem. Kvůli zvyšování počtu nových členů bylo nutné revidovat zakladatelské smlouvy, aby bylo možné dobudovat jednotný trh a měnu. Za tímto účelem byla roku 1985 svolána mezivládní konference v Lucemburku, na které vznikl Jednotný evropský akt (JEA). JEA byl podepsán v Lucemburku a Haagu a v platnost vstoupil 1. 7. 1987. Podle <http://www.euroskop.cz/8888/sekce/80-leta/>.

2.12 Maastrichtská smlouva

Smlouva o EU byla podepsána dvanácti členskými zeměmi ES v nizozemském Maastrichtu v únoru 1992. Smlouva o EU má třípilířovou strukturu, kterou tvoří Evropská společenství (1. pilíř), společné zahraniční a bezpečnostní politiky (2. pilíř) a spolupráce v oblasti justice a vnitra (3. pilíř). Ve smlouvě byl uveden časový harmonogram vytvoření hospodářské a měnové unie. Dále smlouva zajišťovala volný pohyb osob, zboží, kapitálu a služeb. Maastrichtská smlouva je oficiální počátek EU, vstoupila v platnost 1. 11. 1993. Podle <http://www.euroskop.cz/8889/sekce/90-leta/>.

Hlavními orgány EU v současné době jsou Evropská rada, Rada EU, Evropská komise, Evropský parlament, Soudní dvůr Evropské unie, Evropská centrální banka a Účetní dvůr.

3 Mnohojazyčnost Evropské unie

„Schopnost dorozumět se v několika jazycích je velkou výhodou pro jednotlivce, organizace i podniky. Zvyšuje kreativitu, boří kulturní stereotypy, umožňuje pohled z jiné perspektivy a pomáhá rozvíjet inovativní výrobky a služby.“ Leonard Orban, člen Evropské komise.

3.1 Jazyková politika EU

Jazyková politika EU se zaměřuje na ochranu jazykové rozmanitosti a podporuje znalost jazyků v zájmu kulturní identity a sociální integrace. Ale také proto, že lidé ovládající více jazyků jsou schopni lépe využít příležitostí, které jim integrace Evropy nabízí.

Úředním jazykem EU se obvykle stává národní jazyk vstupující země. O tom rozhoduje Rada ministrů EU. Každý občan EU má tedy právo komunikovat s EU a jejími institucemi ve svém mateřském jazyce.

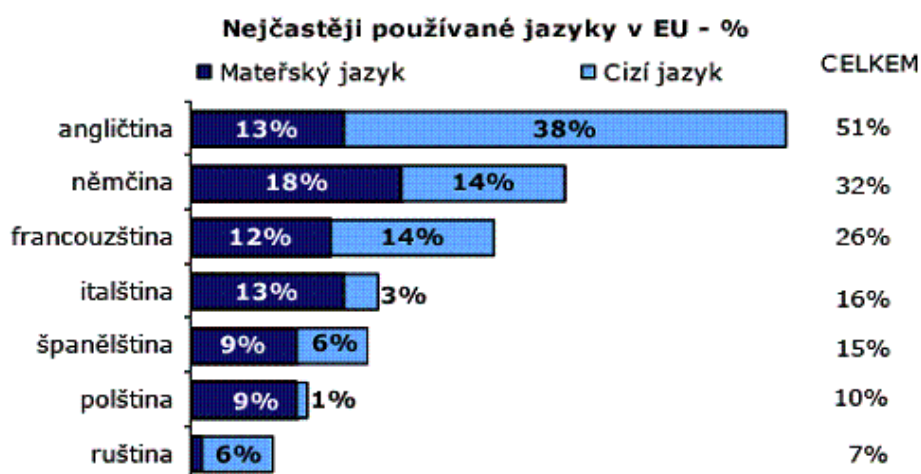
3.1.1 Speciální EUROBAROMETR 243 „Evropané a jejich jazyky“

Eurobarometr je průzkum veřejného mínění občanů EU. Níže se věnuji speciálnímu Eurobarometru 243, který byl proveden v listopadu a prosinci roku 2005 a je zaměřen na jazyky v EU. Průzkum se zabývá jazykovým vzděláním občanů EU, jejich motivací ke studiu jazyků a způsoby, jakými se lze jazyk naučit. Dále kolika jazyky kromě své mateřštiny jsou Evropané schopni se domluvit a v neposlední řadě také průzkumem jazyků z pohledu jejich statutu, tedy mateřský nebo cizí. Budu se zabývat právě zmíněnou poslední kategorií.

Mateřským jazykem většiny Evropanů je jeden z úředních jazyků EU. Výjimky tvoří pouze Lotyšsko a Estonsko, kde je mateřským jazykem velké části obyvatel (26 % a 17 %) ruština, nebo třeba Bulharsko, kde 8 % obyvatel uvádí jako mateřský jazyk turečtinu.

V současné době je nejrozšířenějším jazykem v Evropě angličtina, kterou podle výzkumu hovoří 51% občanů EU, a to ať už jako mateřským (13%) nebo cizím (38%) jazykem. Na druhém místě se umístila němčina (32%), kterou hovoří nejvíce občanů EU jako jazykem mateřským (18%). Němčina a francouzština jsou jazyky, kterými se

hned po angličtině domluví nejvíce občanů EU jako cizím jazykem. Dále viz obrázek 3.2.

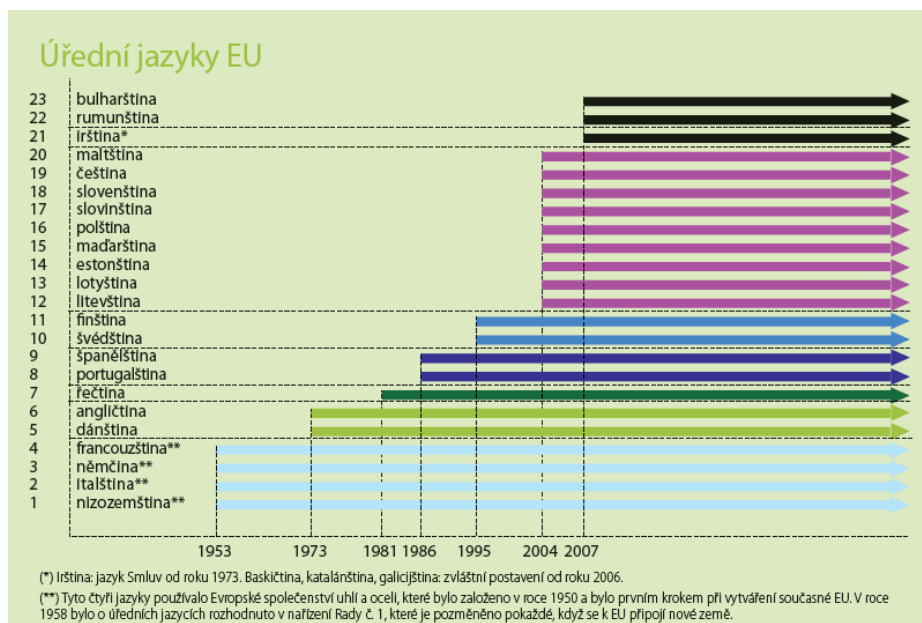

Obrázek 3.1: Nejčastěji používané jazyky v EU (zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz)

Cílem EU je, aby se každý občan EU domluvil ještě dalšími dvěma jazyky. Převážně čerpáno z http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_cs.pdf a http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropane_a_jejich_jazykove_znalosti.

3.2 Úřední jazyky EU

V roce 1958 stanovilo ES úředními jazyky francouzštinu, italštinu, němčinu a nizozemštinu, což byly jazyky tehdejších členských států. V následujících letech s přibývajícím členskými státy přibývaly i úřední jazyky (viz Obrázek 3.2). V roce 1973 byla přidána angličtina, dánština a irština (irština pouze jako smluvní jazyk). Dále v roce 1981 řečtina, v roce 1986 portugalština a španělština, v roce 1995 finština a švédština, v roce 2004 čeština, estonština, litevština, lotyšština, maďarština, maltština, polština, slovenština a slovinština a v roce 2007 bulharština, rumunština a úředním jazykem se stala i irština.

Obrázek 3.2: Úřední jazyky EU

V současné době tedy v EU existuje 23 úředních jazyků, což je méně než členských států, protože některé jazyky se používají ve více státech. Přesto se v EU hovoří více než 23 jazyky, uvažujeme-li regionální a menšinové jazyky, na které nezapomíná ani Listina základních práv Evropské Unie, ve které se uvádí: „Unie respektuje kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost“. EU je tedy k regionálním a menšinovým jazykům tolerantní, podporuje projekty, které se jimi zabývají, a orgány EU iniciují různé studie těchto jazyků. K přijetí těchto jazyků za úřední se ale EU staví zdrženlivě. Seznam úředních jazyků EU je už takto velmi dlouhý a s každým jazykem se zvyšují náklady této mnohojazyčnosti. Dalšími potenciálními úředními jazyky EU jsou chorvatština a turečtina. Zvláštní pozici mají katalánština, baskičtina a galicijština, což jsou úřední jazyky Španělska. Některé dokumenty EU jsou překládány z a do těchto jazyků na náklady španělské vlády (Křepelka, 2007: 43-45).

4 Tlumočení v EU

EU má tedy nyní 23 úředních jazyků, ze kterých je možno vytvořit 506 jazykových kombinací. Aby mohla probíhat jednání a konference mezi členskými státy, mají jednotlivé orgány EU k dispozici překladatelská a tlumočnická oddělení a dále oddělení pro kontrolu právních textů.

4.1 Generální ředitelství pro tlumočení (Directorate-General for Interpretation)

Tlumočením pro EU se zabývá Generální ředitelství pro tlumočení (GŘ pro tlumočení), známé také pod zkratkou SCIC¹. Je službou Evropské komise, která zajišťuje tlumočení a organizaci konferencí. Za GŘ pro tlumočení zodpovídá komisařka pro vzdělání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež Androulla Vassiliou.

Tlumočníci GŘ pro tlumočení pracují pro Radu Evropské unie, Výbor regionů, Evropský hospodářský a sociální výbor, Evropskou investiční banku a agentury a úřady v členských státech. Nejvíce služeb je poskytováno Radě 46% a Komisi 40%. Svě vlastní tlumočnické služby má Evropský parlament a Evropský soudní dvůr, s nimiž ale GŘ úzce spolupracuje.

GŘ pro tlumočení je největší tlumočnickou službou na světě, ročně zajišťuje tlumočníky pro zhruba 11 000 zasedání. Usiluje o to, aby všechna zasedání, konající se v mnoha jazycích, probíhala hladce. Dále pořádá kolem 40 konferencí ročně pro GŘ a jednotlivé útvary Komise. Hlavní úkolem GŘ je zabezpečit mnohojazyčnou komunikaci, a to tak, že:

- poskytuje kvalitní tlumočnické služby;
- zabezpečuje efektivní služby při organizování konferencí, včetně technické podpory a řešení moderních konferenčních místností;
- "pomáhá s realizací nové strategie Komise pro mnohojazyčnost"

¹ SCIC je akronym z francouzského Service Commun Interprétation - Conférences, v překladu Společný tlumočnický a konferenční servis Evropské komise.

GŘ pro tlumočení v číslech

(http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_cs.htm, 10.3. 2012)

- 600 stálých tlumočnicků
- 300 - 400 externích tlumočnicků denně
- 3000 akreditovaných externích tlumočnicků (freelance)
- 50 - 60 zasedání denně
- 10000 - 11000 dní zasedání ročně
- ±135000 tlumočnických dnů ročně
- 40 velkých konferencí organizovaných Komisí ročně
- Celkové provozní náklady za rok 2010: 130,000,000 EUR
- Náklady: 0.26 EUR na občana za rok

GŘ pro tlumočení bezplatně poskytuje rady ohledně staveb a renovací konferenčních sálů a jejich vybavení pro simultánní tlumočení a dále spolupracuje s výrobci tlumočnických zařízení. Podle http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_cs.htm.

4.1.1 Evropská komise - Pořádání konferencí

GŘ pro tlumočení je profesionální organizátor konferencí Komise, pořádá akce pro různé útvary Komise, které se konají nejenom v Bruselu, ale po celém světě.

Většina konferenčních center je vybavena tlumočnickými kabinami a zařízením potřebným k simultánnímu tlumočení. V místnostech, kde se toto zařízení nenachází, se využívají přenosné tlumočnické kabiny.

Centre de Conférence Albert Borschette (CCAB) je konferenční centrum Evropské komise. Toto centrum má pět pater a v každém z nich se nachází čtyři zasedací místnosti s kabinami pro simultánní tlumočení. Největší konferenční sál Komise, v budově Charlemagne, disponuje 22 tlumočnickými kabinami. V hlavním sídle Evropské komise se nachází 10 zasedacích místností, které jsou vybaveny zařízením pro simultánní tlumočení. Převážně čerpáno z http://ec.europa.eu/dgs/scic/organisation-of-conferences/index_cs.htm.

4.2 Tlumočníci v Evropském parlamentu

Tlumočnické služby pro Evropský parlament (EP), ale i pro Účetní dvůr, Výbor regionů, evropského veřejného ochránce práv, evropského inspektora ochrany údajů, Evropskou komisi v Lucemburku a překladatelské středisko poskytuje GŘ pro tlumočení a konference.

GŘ poskytuje tlumočnické služby během všech schůzí EP, zajišťuje provoz zasedacích místností EP a zajišťuje technickou podporu během všech schůzí pořádaných Parlamentem. GŘ pro tlumočení a konference se dále dělí na Ředitelství pro tlumočení, Ředitelství pro organizaci a plánování a Ředitelství pro zdroje.

"Jazyk je důležitou součástí naší identity, je mnohem víc než jen prostředkem komunikace, proto je velmi důležité, aby poslanci mluvili svým vlastním jazykem, tak aby mohli nejlépe hájit zájmy svých voličů a mluvit s občany přímo, jazykem, kterému rozumí. My musíme umožnit, aby se tento zázrak mohl odehrávat znovu a znovu každý den", říká Generální ředitelka pro tlumočení a konference v Evropském parlamentu **Olga Cosmidou**.

Jednání Evropského parlamentu se bez tlumočnicků obejde jen velmi těžko. Tlumočnické práce v reálném čase, jeho úkolem je co nejvěrněji přetlumočit jednotlivá vystoupení poslanců. Tlumočníci mohou za den odpracovat až dvě tříapůlhodinové směny. Aby byly jejich výkony kvalitní, musí se neustále vzdělávat, pravidelně sledovat tisk a média. Musí mít přehled o mezinárodní politické situaci a aktuálních událostech ve světě. Tlumočnické práce musí dokonale ovládat svůj mateřský jazyk a alespoň v dalších dvou jazycích musí dosáhnout velmi vysoké úrovně.

Protože tlumočníci nemají vlastní kanceláře s počítači a telefony, mají k dispozici speciální telefony a notebooky. Může se totiž stát, že se změní čas nebo místo jednání a bez tlumočnicků jednání nemůže začít.

Tlumočníci mají také možnost setkat se na zahraničních misích, kam poslance doprovází, s významnými osobnostmi jako jsou Dalajláma, princ Charles nebo Bill Gates. Kapitola převážně čerpána z <http://www.europarl.europa.eu>.

4.2.1 Druhy tlumočení užívané v Evropském parlamentu.

Konsekutivní tlumočení

Je tlumočení následné, řečník má svůj projev rozdělený do menších úseků, a po každém z nich dá prostor tlumočnickovi pro jejich přetlumočení. Toto tlumočení je časově náročnější, proto se častěji užívá tlumočení simultánního.

Simultánní tlumočení

Tlumočnick je ve speciální kabině, pomocí sluchátek poslouchá a projev tlumočí do mikrofonu synchronně s řečníkem, dochází k posunu jen několika vteřin.

Tlumočení šepem neboli šušotáž

Je druh simultánního tlumočení, kdy tlumočnick svůj překlad posluchači šeptá.

4.2.2 Zvukotěsné kabiny

Pro tlumočnické kabiny (zabudované i přenosné) byly stanoveny normy ISO. Do každé kabiny se vejdu tři tlumočnicki. Kabiny musí být zvukotěsné, klimatizované, dobře osvětlené a vybavené pohodlnými židlemi. Z kabin musí mít tlumočnicki výhled na celý jednací sál.

GŘ pro tlumočení chce zajistit tlumočnickům co nejlepší pracovní podmínky, a proto má normy přísnější než normy ISO. Chce totiž dosáhnout co nejvyšší kvality tlumočnických služeb.

Během zasedání výborů pracuje v Evropském parlamentu asi 350 tlumočnicků, kteří jsou přímo jeho zaměstnanci. Plenárních zasedání se účastní i externí tlumočnicki, potom se celkový počet tlumočnicků v průběhu jednoho zasedání vyšplhá k 1000. Externích tlumočnicků má Evropský parlament přibližně čtyři tisíce, zaměstnává je dle své potřeby. GŘ pro tlumočení a konference zajišťuje cca 110 000 tlumočených dní ročně.

Protože v EP existuje 506 jazykových kombinací, tlumočí se někdy přes třetí, převodní jazyk (pilotáž). K simultánnímu tlumočení z a do 23 jazyků je potřeba alespoň 69 tlumočnicků.

4.3 Jazykový režim Soudního dvora Evropské unie

Při každém soudním řízení je určen jednací jazyk. Za jednací jazyk je zvolen vždy některý z 23 oficiálních jazyků EU. Tento jazyk se musí užívat po celou dobu řízení, a to jak v písemné, tak ústní podobě.

Tlumočením u Soudního dvora se zabývá Ředitelství tlumočnické služby, které zaměstnává asi 70 stálých tlumočnicků a v případě potřeby využívá i přibližně 350 tlumočnicků externích. Jednání je nejčastěji tlumočeno simultánně, a to do tolika jazyků, do kolika je to za daných okolností nutné. Tlumočí se do jazyka jednacího, dále do jazyků přítomných členských států a v neposlední řadě do jazyka, který užívá soudce. Tlumočnick má za úkol věrně přetlumočit obsah sdělení řečníka, nejedná se tedy o doslovný překlad. Tlumočníci Soudního dvora musí velmi dobře znát oblast, které se bude jednání týkat, proto jsou povinni nastudovat si příslušný spis a seznámit se s potřebnou terminologií. Za tímto účelem mají ke spisům neomezený přístup, ale jsou vázáni absolutní mlčenlivostí.

Protože všechny porady Soudního dvora probíhají ve francouzštině, některé dokumenty jsou k dispozici také pouze v tomto jazyce. Z tohoto důvodu musí tlumočníci Soudního dvora dobře rozumět psané francouzštině. Podle http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10739/direction-generale-de-la-traduction-regime-linguistique.

5 Jak se stát tlumočnickem EU?

Přestože Evropský parlament, Evropská komise a Soudní dvůr Evropské unie mají své vlastní tlumočnické služby, výběrová řízení na stále tlumočnické a freelance tlumočnické se konají společně.

Tlumočnick musí splňovat tři hlavní body, a to: rád pracovat s jazyky, velmi dobře ovládat svůj mateřský jazyk a být schopen komunikovat. Mateřský jazyk je pro něj nejdůležitější. Tlumočnick musí být schopen se jasně a výstižně vyjádřit v rodném jazyce a porozumět jazykům cizím.

Nutným předpokladem pro práci v EU jako tlumočnick je složení interinstitucionální zkoušky. Uchazeč musí mít příslušné vzdělání. V ČR jsou dvě možnosti, jak ho získat, a to studiem magisterského oboru překladatelství a tlumočnictví na Ústavu translologie FF ÚK v Praze nebo roční postgraduální kurz evropského konferenčního tlumočení tamtéž, přitom uchazeč potřebuje vysokoškolský titul, ale předchozí studium se nemusí týkat jazyků. Podle http://ec.europa.eu/dgs/scic/become-an-interpreter/index_en.htm.

5.1 Evropský kurz konferenčního tlumočení (The European Masters in Conference Interpreting)

Kurz Euromasters se otevírá jednou za dva roky. Je to placený dvousemestrální program s akreditací MŠMT. Zúčastnit se ho může kdokoli, kdo vlastní vysokoškolský titul a velmi dobře ovládá alespoň jeden jazyk EU.

Přijímací pohovor se skládá z písemné a ústní části, kde se prověřují jazykové znalosti uchazeče, jeho tlumočnické vlohy, řečové a psychické předpoklady a jeho všeobecný rozhled. Kurz je určen k přípravě na akreditační interinstitucionální zkoušky a následnou práci v institucích EU. Studium je zaměřeno na všechny typy konferenčního tlumočení. Součástí studia je například i teorie tlumočení, řečová propedeutika a rozšíření znalostí o EU.

Cena kurzu je 75 000 Kč, je možné požádat o stipendium u Evropské komise. Podle <http://utrl.ff.cuni.cz/UTRLLFF-155.html>.

5.2 Výběrová řízení EU

Výběrová řízení na stálé zaměstnance EU se od roku 2010 změnila. Snížil se počet fází výběru, a nyní jsou testovány konkrétní schopnosti kandidátů. Testují se specifické odborné znalosti, u lingvistů jsou to praktické jazykové testy, skupinový úkol, ústní prezentace a strukturovaný pohovor. Dříve se testovaly vědomosti o EU, od tohoto se už ale upustilo.

Počet tlumočnicků a překladatelů se neustále mění a s ohledem na aktuální potřeby EU se konají každoročně výběrová řízení. Například v červnu 2011 hledala Evropská komise – ředitelství pro tlumočení čtyři tlumočnický českého jazyka jako dočasné zaměstnance. Dále bylo vyhlášeno výběrové řízení na překladatele do českého jazyka a na překladatele, kteří by revidovali texty přeložené do češtiny externími pracovníky. Úspěšným kandidátům byla nabídnuta smlouva na tři roky s možností prodloužení.

Další výběrové řízení bylo vypsané v srpnu 2011, a to Evropským úřadem pro výběr personálu (EPSO). Hledáni byli překladatelé, jejichž mateřský jazyk je český, maďarský, litevský, maltský, polský a slovenský. EPSO hledal celkem 163 úspěšných uchazečů. Dále pak konferenční tlumočnický českého, lotyšského, maltského, švédského a španělského jazyka, a to 100 úspěšných kandidátů. Podle http://europa.eu/interpretation/index_cs.htm.

5.3 Tlumočníci na volné noze (freelances)

Freelance tlumočníci pracují na schůzích evropských institucí po boku stálých tlumočnicků.

Akreditace freelance tlumočnicka se získává složením interinstitucionálního tlumočnického testu. K tomu, abyste se testu mohli zúčastnit, je třeba splňovat některý z následujících bodů:

- mít vysokoškolské vzdělání v oboru konferenčního tlumočení
- mít vysokoškolské vzdělání v jakémkoli oboru a absolvovat postgraduální kurz z konferenčního tlumočení

- mít vysokoškolské vzdělání v jakémkoli oboru a mít ověřitelné zkušenosti s konferenčním a simultánním tlumočením

Pokud uchazeč splňuje podmínky k testu, vyplní on-line přihlášku, přiloží k ní kopii svého životopisu, uvede svoji úroveň jazyka, tlumočnické zkušenosti a získané certifikáty. Testy se plánují podle aktuální potřeby. Pokud je vaše jazykové kombinace v danou dobu potřebná, budete pozváni na zkoušku, pokud ne, vaše žádost zůstává v evidenci, takže není třeba podávat ji znovu.

Instituce EU mají zájem zejména o kandidáty, kteří tlumočí z/do jazyků států, které přistoupily do EU v roce 2004 a později. Ale také o uchazeče hovořící jazyky zemí, které jsou v současné době zapojeny do přístupových jednání. V omezené míře EU potřebuje také tlumočníky z/do arabského, čínského, japonského, ruského jazyka a dalších neoficiálních jazyků EU.

Výše zmíněný test se skládá z konsekutivního a simultánního tlumočení (asi 6 minut konsekutivní a 10 minut simultánní tlumočení) z pasivního do aktivního jazyka. Alespoň jedna část tlumočení se bude týkat EU a jejich institucí.

Pokud budete úspěšní, bude vaše jméno a kontaktní údaje vloženy do společné unijní databáze akreditovaných externích tlumočnicků. S ohledem na potřeby služeb, může výběrová komise rozhodnout o udělení dočasné akreditace (max. 1 rok) pro více omezené profily. Jste-li neúspěšní, ale bylo vyhodnoceno, že k tlumočení máte potenciál, může vám být doporučeno znovu požádat o test.

6 Překlady v EU

Jedním ze základních principů EU je právo občanů členských zemí komunikovat a získávat informace ve svém mateřském jazyce. Překladatelé mají velice obtížný úkol, a to převést myšlenky a text z jednoho jazyka, do jazyka jiného a vystihnout přitom vhodný způsob použití jazyka. Překládání je efektivní nástroj komunikace, zpřístupňuje občanům informace o aktuálním dění v EU v jejich mateřském jazyce.

6.1 Generální ředitelství pro překlad (Directorate-General for Translation)

Generální ředitelství pro překlad (GŘ pro překlad), známé jako DGT, spolupracuje s Evropským parlamentem. Překládá pro něj dokumenty z a do všech úředních jazyků, a tím zajišťuje závazek politiky mnohojazyčnosti. Každý občan EU tak má možnost komunikovat s institucemi ve svém jazyce. Úkolem GŘ pro překlad je poskytovat kvalitní překladatelské služby a udržovat náklady v přijatelné míře. Dále se podílí na vyvíjení nástrojů IT a terminologické databáze a jejich začlenění do pracovních postupů, což ulehčí práci překladatelům. Reviduje některé písemnosti přeložené mimo parlament a kontroluje kvalitu externích překladatelů. V neposlední řadě organizuje překladatelské stáže. Generální ředitelkou je v současné době Janet Pitt. Součástí GŘ jsou Ředitelství podpůrných a technických služeb pro překlad, Ředitelství pro překlad a terminologii a Ředitelství pro zdroje.

Podle http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/00d7a6c2b2/Secretariat.html?tab=eParliament_secretariat_dgtrad.

6.2 Evropský parlament

Evropský parlament má okolo 700 překladatelů, kterým pomáhá 260 asistentů, společně musí přeložit 100 tisíc stran měsíčně. Překlady se zpravidla týkají nejrůznějších politických témat, jako jsou návrhy zákonů, prohlášení, pozměňovací návrhy, usnesení a jiné. Dále překládají rozhodnutí evropského veřejného ochránce práv, komunikaci s občany členských zemí a rozhodnutí vnitřních orgánů Evropského parlamentu

Překladaelé pracují převážně v Lucemburku, ale mohou pracovat i z domova. Většinou překládají z cizího do mateřského jazyka, denně pracují ve třech, někteří až osmi jazycích. Někdy je velmi složité najít překladaele, který ovládá cílový i zdrojový jazyk. Proto Evropský parlament zavedl systém zprostředkujících jazyků, což znamená, že se písemnosti přeloží nejdříve do nejvíce používaných jazyků (angličtina, francouzština a němčina) a následně se překládají do jazyků ostatních.

Překladaelé Evropského parlamentu překládají nové právní dokumenty platné pro všechny členské státy, které je nezbytné přeložit přesně a stejně do všech jazyků EU tak, aby jejich význam byl ve všech jazycích naprosto shodný. Podle <http://www.europarl.europa.eu/>.

6.2.1 Stáže pro překladaele v Evropském parlamentu

V Evropském parlamentu existují 2 typy stáží, a to placené a neplacené. Placené stáže jsou nabízeny pouze absolventům univerzit a vysokých škol. Cílem je doplnit znalosti absolventů a seznámit je s činností EU a Evropského parlamentu. Uchazeči o tuto stáž musí splňovat několik podmínek, a to: být příslušníkem jednoho ze členských nebo kandidátských států EU, dosáhnout věku 18 let, mít ukončeno vysokoškolské studium (alespoň tříleté) doložené diplomem, mít výbornou znalost jednoho úředního jazyka EU a velmi dobrou znalost dvou dalších úředních jazyků, doposud se neúčastnil žádné placené stáže ani více než měsíc nepracoval pro instituce EU. V roce 2011 činilo stipendium 1 213,55 EUR měsíčně.

Neplacené stáže jsou určeny pro mladé lidi studující na vysokých školách, především těm, kteří mají stáž povinnou v rámci studia. Podmínky pro účast na neplacené stáži jsou shodné s podmínkami stáže placené, vyjma dokončeného vysokoškolského studia. Dále musí stáž tvořit součást vysokoškolského studia nebo vyššího odborného kurzu pořádaného neziskovou organizací nebo být předpokladem pro výkon povolání.

Stáž obvykle trvá tři měsíce, ve výjimečných případech může být prodloužena, nejvýše však o tři měsíce. Stáže se konají v Lucemburku. Podle <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/007cecd1cc/Traineeships.html>.

6.3 Překlady v Evropské komisi

GŘ pro překlady pracuje ve všech jazycích EU, uskutečňuje překladatelské služby pro Evropskou komisi, ostatní instituce EU mají svá vlastní překladatelská oddělení.

Samozřejmě se všechny dokumenty nepřekládají do všech úředních jazyků. Jediné dokumenty, které se v Komisi překládají do všech 23 jazyků, jsou části právních předpisů a politických dokumentů zásadního veřejného významu, což činí asi třetinu všech překladů. Právní předpisy musí být před jejich vstupem v platnost přeloženy do všech úředních jazyků EU. Ostatní dokumenty, jako jsou interní písemnosti, zprávy, korespondence s jednotlivými občany a jiné, se překládají pouze do těch jazyků, do kterých je to nutné. Interní dokumenty jsou psány v angličtině, francouzštině a němčině. Příchozí dokumenty se překládají alespoň do jednoho z uvedených jazyků, a to z důvodu jejich obecného pochopení v rámci Komise.

Zaměstnanci DGT jsou téměř rovnoměrně rozděleni mezi Brusel a Lucemburk. V roce 2010 zaměstnávalo DGT 1 700 překladatelů a 750 podpůrných pracovníků. Za rok přeloží asi 1 900 000 stran, z nichž asi 500 000 zpracují externí dodavatelé. Podle http://ec.europa.eu/translation/czech/guidelines/cs_guidelines_en.htm.

6.3.1 Češi v Evropské komisi

V současné době působí v EU na vedoucích pozicích tito čeští překladatelé:

Kamila Drábková - Evropské komisi, Generální ředitelství pro překlady. Je vedoucí oddělení CS-02 českého jazykového odboru Generálního ředitelství pro překlady.

Vladimír Drábek - Evropské komise. Působí v českém jazykovém odboru generálního ředitelství pro překlady Evropské komise, vedoucí oddělení CS-01.

Jakub Cháb – Evropské komise, Generální ředitelství pro překlady Lucemburk. Vede oddělení 3 českého jazyka odboru Generálního ředitelství pro překlady.

Otto Pacholík - Evropská komise, Generální ředitelství pro překlady. Pracuje na Generálním ředitelství Evropské komise pro překlady v Lucemburku jako vedoucí českého překladatelského odboru.

Podle <http://www.euroskop.cz/207/sekce/cesi-v-evropske-komisi/>.

6.3.2 Jak se stát překladatelem Evropské komise?

Existuje několik variant, jak pracovat pro Evropskou komisi:

- Stálí zaměstnanci – ti jsou vybíráni na základě otevřených výrových řízení, ale mohou pracovat také jako dočasný nebo smluvní zaměstnanec
- Dále lze získat smlouvu na základě pravidelných veřejných zakázek, přístupných pro individuální překladatele na volné noze a agentury.
- Stážisté – dvakrát do roka Komise přijme malý počet absolventů vysokých škol, kteří chtějí získat profesionální překladatelské zkušenosti.

Výběrová řízení pro překladatele pořádá EPSO a obvykle se konají každé 3 roky pro každý jazyk, interval se ale může měnit podle aktuální potřeby. Výběrové řízení se skládá z obecné části: test verbálního a numerického myšlení, behaviorálního testu a jazykových dovedností, odborná část, což je překlad textu do mateřského jazyka a ústní zkouška. Celé řízení trvá osm až deset měsíců.

Evropská komise má dvě na sobě nezávislé služby GŘ pro překlady a GŘ pro tlumočení. Generální ředitelství přijímají zaměstnance nezávisle na sobě podle různých kritérií. Lingvisté pracují výhradně pro jednu nebo druhou službu.

6.4 Překladatelské středisko pro instituce Evropské unie

Překladatelské středisko pro instituce Evropské unie (PSEU) bylo založeno 28. listopadu 1994, aby uspokojilo překladatelské potřeby velkého počtu agentur a úřadů EU. Rada EU rozšířila 30. října 1995 činnosti střediska i na orgány a instituce, která mají svá překladatelská oddělení. Chtěla totiž posílit interinstitucionální spolupráci v rámci překladů a dále pokrýt všechna případná přetížení jednotlivých oddělení, která by mohla nastat.

Středisko je členem Interinstitucionálního výboru pro překlady a tlumočení² a spolupracuje v oblastech zdrojů, terminologie, administrativy, externích překladů, nových pracovních metod a postupů atd.

² Fórum pro spolupráci mezi jazykovými útvary orgánů a institucí EU.

Středisko sídlí v Lucemburku. Řídí se evropským veřejným právem a má právní subjektivitu. Nakládá se svými vlastními finančními prostředky, které získává za poskytnuté překlady z agentur, úřadů a institucí.

Potřeba překladatelů se neustále zvyšuje, v roce 2009 zaměstnanci střediska přeložili 736 008 stran, v roce 2010 to bylo 819 598 stran.

Obor překladů

V oboru překladů pracuje polovina všech zaměstnanců střediska, kteří se dělí do čtyř skupin podle jazyků. První skupina jsou jazyky germánské (angličtina, dánština, irština, němčina, nizozemština a švédština), druhá románské a středomořské jazyky (francouzština, italština, maltština, portugalština, rumunština a španělština), třetí slovanské a řečtina (bulharština, čeština, polština, slovenština, slovinština a řečtina) a poslední skupinou jsou jazyky ugrofinské a baltské (estonština, finština, litevština, lotyština a maďarština). V rámci skupin se dále dělí na překladatelské týmy, pro každý úřední jazyk EU existuje jeden tým, který má obvykle 4-8 členů.

Středisko se zabývá překlady, revizemi a redakcí dokumentů. Zaměstnává 100 překladatelů, ale také využívá služeb externích překladatelů, kterým je zadáváno asi 50 % zakázek.

Dokumenty přeložené interními překladateli se znovu revidují překladateli pracujícími ve stejném mateřském jazyce. Také všechny překlady externích překladatelů jsou kontrolovány interními překladateli. Někteří překladatelé pracují také jako koordinátoři pro kontakt s klienty, koordinátoři terminologie, kvality nebo koordinátoři pro počítačem podporované překladatelské technologie.

Odbor podpory překladu

Odbor podpory překladu se skládá z oddělení plánování, oddělení externích překladů a oddělení jazykového a technologického.

- **Oddělení plánování** má za úkol zpracovat všechny žádosti o překlad. Sjednává lhůty pro vyhotovení překladu a také zodpovídá za včasné odeslání zakázky klientům.
- **Oddělení externích překladů** zpracovává žádosti o překlad, které jsou oddělením plánování určeny k externímu překladu.

- **Oddělení jazykové a technologické** poskytuje překladatelům různé zdroje a specializovanou podporu z oblasti lingvistiky (terminologické nástroje, referenční dokumenty) a techniky (počítačem podporovaný překlad). Kontroluje technickou stránku původních i přeložených dokumentů a poskytuje editované podklady a dokumenty určené k překladu.

Podle <http://cdt.europa.eu/CS/whoweare/Pages/Presentation.aspx>.

6.4.1 Stáže

Stáže PSEU jsou určeny především studentům vysokých škol členských států EU a také občanům kandidátských zemí. Stáž trvá minimálně tři a maximálně šest měsíců. Žadatelé o stáž musí splňovat tyto podmínky: mít úspěšně dokončeny alespoň čtyři semestry vysokoškolského studia, mít předchozí zkušenosti v jedné oblasti činnosti střediska, výbornou znalost jednoho z úředních jazyků EU a uspokojivou znalost dalšího jazyka EU. Výhodou je znalost jednoho z pracovních jazyků – francouzština, angličtina. Cílem stáže je dozvědět se více o činnostech střediska a získat osobní zkušenosti. Podle <http://cdt.europa.eu/CS/jobs/Pages/Traineeship.aspx>.

6.5 Soudní dvůr Evropské unie

Hlavním jazykem Soudního dvora je francouzština, ve které se vedou všechny porady. Dále jsou do ní překládány všechny písemnosti účastníků procesu, je tedy vytvořen pracovní spis ve francouzštině. I přesto všechny písemnosti, které si zasílají soudní kancelář a účastníci sporu, jsou v jazyce jednacím. Rozsudky Soudního dvora, Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu jsou závazné pouze v jednacím jazyce. Rozsudky Soudního dvora a Tribunálu se zveřejňují ve Sbírce rozhodnutí, která je vydávána ve všech jazycích.

Proto má u soudního dvora důležitou roli GŘ pro překlady. Nejen že zajišťuje překlad veškerých písemností do francouzštiny, ale také zprostředkovává překlad rozsudků do všech jazyků EU. Příklad právních textů je velmi složitý a vyžaduje přesnost a jasnost, protože i menší nepřesnost by mohla způsobit velké potíže, tak se k těmto účelům Soudní dvůr obrací pouze na právníky-lingvisty, což jsou lingvisté s právnickým vzděláním. Překladatelské potřeby zajišťuje přibližně 600 právníků-lingvistů.

6.6 Evropská rada a Rada Evropské unie

Překlady pro Evropskou radu a Radu Evropské unie zajišťuje Překladatelská služba generálního sekretariátu Rady. Tato překladatelská služba zajišťuje překlad potřebných dokumentů k jednání Rady, a to ve všech úředních jazycích. Překlady musí být často vyhotoveny ve velmi krátkých lhůtách.

V roce 2009 přeložila překladatelská služba 13 000 dokumentů s celkovým počtem 100 000 stran, z toho více než 4 500 dokumentů bylo přeloženo do 21 jazyků. Celkově bylo přeloženo téměř půl milionu stran, které vyhotovila překladatelská služba téměř sama. Pouze ve výjimečných případech využívá služeb externích překladatelů, které zajišťuje Překladatelské středisko pro instituce EU.

Koncem roku 2009 překladatelská služba zaměstnávala více než 650 překladatelů a více než 350 úředníků a ostatních zaměstnanců na podpůrných pozicích. Překladatelé jsou rozděleni podle jazyků do jednotlivých jazykových oddělení a mají možnost specializovat se na určité odborné oblasti.

Překladatelská služba úzce spolupracuje s právníky-lingvisty z ředitelství pro kvalitu legislativy, kteří kontrolují texty z právního hlediska.

Výběr zaměstnanců překladatelské služby Rady zajišťuje EPSO. Podle <http://www.consilium.europa.eu/contacts/languages-%281%29/the-language-service-of-the-council-general-secretariat?lang=cs>.

6.7 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka sídlí ve Frankfurtu. Komunikuje ve všech úředních jazycích EU. Pracují zde právníci-lingvisté, kteří připravují jednotlivé právní akty a dále překladaelé, jejichž úkolem je překlad a revize textů zpráv, dokumentů a úředních publikací, a to ve všech 23 úředních jazycích. Banka využívá i pomoci externích překladatelů.

6.8 Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr vypracovává auditní zprávy, které je třeba přeložit do všech úředních jazyků EU, což zpracovává ředitelství pro překlady. Překladatelé poskytují jazykovou podporu auditorům na služebních cestách po EU. Ke svým vnitřním potřebám užívá Účetní dvůr dva pracovní jazyky – angličtinu a francouzštinu. Ředitelství pro překlady má 22 oddělení, každé je zaměřeno na jeden úřední jazyk EU. Výběrová řízení pro zájemce o práci překladatele u Evropského účetního dvora pořádá EPSO.

Podle <http://eca.europa.eu/portal/page/portal/Organisation/Rulesofprocedure/Multilingualism>.

6.9 Počítačem podporovaný překlad - IATE

IATE³ neboli projekt Interaktivní terminologie pro Evropu. Tento projekt se začal realizovat v roce 1999 původně Překladatelským střediskem pro instituce Evropské unie, k němuž se přidaly i ostatní překladatelské služby EU⁴. Cílem projektu bylo vytvořit jednotnou terminologickou databázi pro všechny orgány, instituce a agentury EU. Počítalo se se sloučením dosavadních terminologických databází, čímž by došlo k zefektivnění práce jednotlivých překladatelských oddělení, potlačila by se duplicita činností a zlepšila spolupráce mezi institucemi. Dosud měly orgány EU k dispozici své vlastní terminologické databáze: Komise – EURODICAUTOM, Parlament – EUTERPE a Rada – TIS. Databáze měla být dostupná on-line a umožnit tak všem jazykovým odborníkům EU podílet se na jejím tvoření.

V roce 2004 byl zahájen provoz databáze pro vnitřní potřeby evropských institucí. Od června 2007 je IATE zpřístupněna i veřejnosti⁵, a tak byl dodržen původní cíl sdílení těchto informací s veřejností. Webovou stránku provozuje Překladatelské středisko pro instituce EU v Lucemburku. Termíny do databáze vkládají terminologové a překladatelé EU na základě informací od překladatelů, administrátorů, právníků-lingvistů, odborníků na danou oblast a dalších věrohodných zdrojů. U jednotlivých

³ IATE z angl. Inter-Active Terminology for Europe

⁴ Evropská komise, Rada Evropské unie, Evropský parlament, Evropský účetní dvůr, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Soudní dvůr Evropské unie, Překladatelské středisko pro instituce EU, Evropská investiční banka, Evropská centrální banka

⁵ Databáze IATE přístupná z: <http://iate.europa.eu>

termínů se nachází informace o jejich spolehlivosti a další údaje jako definice, reference k danému termínu, případně kontext.

V IATE se nachází terminologie a odborný slang týkající se EU, termíny z oblasti práva, zemědělství, informačních technologií a dalších oblastí, projednávaných v EU. Každý den je přidáváno přibližně 200 nových výrazů, 250 je jich pak upravováno a schvalováno. V současné době obsahuje IATE 8,4 milionů termínů, včetně 540 000 zkratk a 130 000 slovních spojení, a zahrnuje všech 23 úředních jazyků EU. Převážně čerpáno z <http://cdt.europa.eu/CS/whatwedo/Pages/IATE.aspx>.

7 Český jazyk v EU

Přistoupením České republiky do EU se stal český jazyk rovnoprávným úředním jazykem EU. Od té doby mají občané České republiky možnost obracet se na orgány a instituce EU v českém jazyce, a také právo obdržet v něm i odpověď.

7.1 Zavádění češtiny jako nového jazyka EU

Každý stát musí absolvovat několikaletou přípravu před vstupem do EU. Musí být totiž sjednocen právní řád státu s právem EU. Je nutné přeložit mnoho právních dokumentů, před vstupem ČR se toto množství odhadovalo na 80 000 stran. Protože by pro EU byly tyto překlady velmi nákladné, bylo určeno, že si každý stát přeloží právo EU do svého jazyka vlastními silami. Státům se ale dostalo technické a organizační podpory od Komise a dalších institucí EU. V ČR měl na starost překlady obor kompatibility Úřadu vlády České republiky. Práci zajišťovaly externí překladatelské agentury, užitou terminologii kontrolovala jednotlivá ministerstva. Aby EU usnadnila a také sjednotila práci překladatelů, vydala metodické pokyny pro překlad. Dokumenty byly překládány z angličtiny, francouzštiny a němčiny, samozřejmě překladatelé měli možnost nahlédnout pro srovnání i do jiných jazykových verzí. Finální revizi českých překladů provedla Rada a Komise.

Všechny překlady nebyly vyhotoveny včas, tedy k datu vstupu ČR do EU⁶. Vstup se totiž uskutečnil dříve, než bylo původně předpokládáno. Podstatná část dokumentů však již byla přeložena. Zpoždění s překlady nastalo i u estonské, litevské, lotyšské, maďarské, polské, slovenské, slovinské a maltské verze (Křepelka, 2007: 91-96).

7.2 Základní pravidla pro překlad dokumentů EU do češtiny

Pro překlad dokumentů pro Evropskou komisi platí stejná obecná pravidla jako pro kterýkoli jiný překlad. Překlad musí odpovídat povaze originálu, musí vystihovat jeho smysl, nesmí obsahovat navíc žádné odstavce ani nesmí žádné věty či odstavce chybět, musí být gramaticky správný a bez překlepů. Překlad nesmí působit dojmem překladu, nesmí obsahovat žádné poznámky překladatele ani pasáže barvou písma odlišnou od originálu. Překlad musí být co nejpřesnější a bez chyb.

⁶ 1. květen 2004

Kromě těchto základních pravidel musí překlady pro EU splňovat další kritéria. Jedním z nich je přesné dodržování terminologie, musí se užívat stejné termíny a formulace. Při překladu textu, ve kterém se objevují odkazy na právní předpisy EU nebo jiné dokumenty, které již byly přeloženy do češtiny, se musí uvádět citace již přeložených pasáží.

Pokud byl v minulosti podobný dokument již přeložen, je třeba používat stejné termíny a u legislativních textů i formulace. K vyhledávání podobných dokumentů slouží překladatelům databáze EUR-Lex⁷. Překlady musí být jednoznačné a přesné, termíny se musí užívat jednotě a důsledně, texty musí být srozumitelné a neuzívá se expresivních výrazů. Překlady musí stylisticky odpovídat českým právním textům.

Překlady právních předpisů musí plně odpovídat originálu nejen po obsahové, ale i po formální stránce. Formální úprava textu, tzn. kurzíva a tučné písmo, umístění nadpisů, mezery mezi odstavci, členění do kapitol a článků se plně řídí předlohou. Přesto, že se v právních textech užívá mnoho složitých souvětí, nesmí se ani v zájmu lepší srozumitelnosti tyto věty rozdělovat ani slučovat. V právních textech se často odkazuje na body nebo přímo věty a mohlo by to způsobit potíže.

Názvy předpisů se musí citovat podle Úředního věstníku/ na EUR-Lexu. Ženská příjmení se v běžném textu nepřechylují, pokud jsou součástí podpisu, zůstávají v původní podobě. Názvy technických norem se musí dohledávat a citovat podle českého názvu. Speciální pozornost je třeba věnovat uvozovkám, psaní dat a procent a zeměpisným názvům. V těchto případech je nutné řídit se českými normami. Podle http://ec.europa.eu/translation/czech/guidelines/documents/handbook_translation_czech_cs.pdf)

7.3 Předsednictví České republiky

EU vždy považovala za důležité chránit kulturní a jazykové bohatství Evropy, proto bylo nutné během českého předsednictví zajistit spolehlivé tlumočnické a překladatelské služby, aby mohl být český jazyk používán tam, kde o něj bude požádáno.

⁷ Databáze přístupná z: <http://eur-lex.europa.eu/>

Generální ředitelství pro tlumočení navázalo v roce 1991 spoluprací s Ústavem translatologie FF UK v Praze, pravidelnější a ucelenější se tato spolupráce stala od roku 2001. Takto si zajistilo tlumočnické zdroje pro češtinu. GŘ pro tlumočení poskytuje univerzitě poradenství, finanční pomoc pro kurzy, stipendia pro studenty tlumočení, studijní materiály, pomoc s výukou v Praze aj.

"Hlavní odpovědnost za přípravu konferenčních tlumočnicků mají členské státy a především vysoké školy, Univerzita Karlova je klíčovým zdrojem tlumočnicků pro EU a její činnost by měla být podporována." Marco Benedetti, generální ředitel DG Interpretation.

Na začátku našeho předsednictví, tedy od 1. ledna 2009, pracovalo v Bruselu ve stálém pracovním poměru devět českých tlumočnicků. Ačkoli se toto číslo může zdát nízké, bylo GŘ pro tlumočení na české předsednictví připraveno dobře. Díky Ústavu translatologie FF UK mělo dostatečný počet vysoce kvalitních českých tlumočnicků, kromě 9 stálých ještě 100 free-lance tlumočnicků (což je třikrát až čtyřikrát více, než měly k dispozici Finsko, Řecko i Slovinsko ve své době). Probíhalo asi 6 – 7 jednání denně, což vyžadovalo 18 – 22 českých tlumočnicků každý pracovní den. Pokud by přišlo více požadavků na české tlumočnický, bylo možno čerpat z rezervního seznamu free-lancerů. Přesto ale v Bruselu pracuje méně českých tlumočnicků na stálý úvazek, než je třeba. Jedním z důvodů je, že Češi nejsou ochotni stěhovat se za práci do Bruselu.

"V Evropě platí, že průměrně 15-20% free-lance konferenčních tlumočnicků z každé země jde nastálo pracovat do Bruselu," řekl Benedetti, „v České republice tomu tak není, to procento je daleko menší. Ale když jsem navštívil toto krásné město, tak to chápu."

Přestože je třeba stálých českých tlumočnicků v Bruselu více, pomyslná laťka požadované kvality se nesnižuje, právě naopak.

Tlumočení neformálních ministerských zasedání na území ČR zajišťovala Evropské Komise. Tlumočení ostatních zasedání na nižší úrovni byla zabezpečena centrálně tlumočnickými agenturami. Za předsednictví ČR byla jednání na ministerské úrovni tlumočena z a do angličtiny, francouzštiny, němčiny, italštiny, španělštiny a češtiny. Zasedání nižší úrovně byla tlumočena do angličtiny, francouzštiny a češtiny.

Během českého předsednictví bylo v Radě EU přeloženo 4 000 normostran textu a tlumočeno 65 akcí, největší akce se účastnilo 80 tlumočnicků a bylo využito 28 tlumočnických kabin. Kapitola je převážně čerpána ze zdrojů: http://www.jtpunion.org/spip/article.php?id_article=1304 a <http://www.eu2009.cz>.

8 Závěr

V úvodu této práce jsou vytyčeny cíle, ke kterým jsem se snažila dospět. Hlavním záměrem bylo podat ucelený přehled tlumočnických a překladatelských služeb EU a uvést aktuální informace týkající se EU a její jazykové rozmanitosti, dále pak informovat o deklarovaných principech, které se tématu týkají, a popsat pozici českého tlumočnicka a překladatele v institucích a orgánech EU. Účelem této práce je, aby z ní mohli čerpat jak studenti překladatelských a tlumočnických oborů, tak profesionální tlumočníci a překladatelé i zainteresovaná veřejnost.

EU má v současné době 23 úředních jazyků. S přibývajícimi státy přibývají i úřední jazyky EU. Prozatím platí nepsané pravidlo: jeden členský stát přinese jeden jazyk. Dalšími potencionálními jazyky jsou chorvatština a turečtina. Převládá snaha překládat všechny důležité právní dokumenty do všech těchto jazyků, aby všichni občané měli možnost seznámit se s aktuálním děním. Přestože se EU snaží o rovnocennost všech úředních jazyků, skutečnou rovnost zajistit nelze. Protože není možné překládat a tlumočit vše do všech úředních jazyků, některé instituce si ustanovily své pracovní jazyky, ve kterých mezi sebou komunikují a vyhotovují v nich interní dokumenty. Nejčastěji je to angličtina, francouzština a/nebo němčina, ale ani tyto jazyky nemají mezi sebou rovné postavení. Přesto mnohojazyčný režim nemůže být opuštěn, protože Evropské společenství prosadilo přímý účinek svého práva ve členských státech a jeho přednost před právem vnitrostátním (Křepelka, 2007: 49).

Pro existenci EU jsou nutní prostředníci, kteří umožní porozumět sdělením v cizím jazyce. Těmito prostředníky jsou tlumočníci a překladatelé. Ti jsou nepostradatelní pro vzájemnou komunikaci mezi členskými státy, mezi EU a jejími občany a také mezi úředními činiteli navzájem. Tlumočníci umožňují na plenárních zasedáních tlumočení z a do všech 23 jazyků. Díky simultánnímu tlumočení mohou jednání probíhat efektivně, pouze s několikavteřinovým zpožděním. Překladatelé vyhotovují překlady přijatých zákonů a všech právních i neprávních dokumentů.

Díky těmto tlumočnickým a překladatelským servisům může EU fungovat, její občané mají přístup k informacím a možnost aktivně se zapojit do evropského dění.

Český jazyk je rovnocenným jazykem EU. Oficiálním jazykem EU se stal 1. května 2004. Stálých českých tlumočnicků a překladatelů je v Bruselu v současné době nedostatek. Jedním z důvodů je, že Češi nejsou ochotni stěhovat se za prací do Bruselu. Poslední výběrová řízení na české tlumočnický a překladatele byla vypsána v roce 2011.

9 Резюме

Первые мысли о европейском единстве возникали уже после второй мировой войны. Европейцы хотели предотвратить дальнейшие убийства и разрушения и обеспечить мирные отношения в Европе. В 1948 году возник американский проект, целью которого было экономически и политически стабилизировать западную Европу. В 1949 году возник Совет Европы, задачей которого было охранять права и свободы человека.

Необходимо было определить позицию Германии в Европе. Этим занималось Европейское объединение угля и стали, которое упорядочило отношения между Германией и Францией посредством подписания договора об общем рынке угля и стали, на основе которого Германия получила равноправие.

Постепенно возникали такие организации как Европейское экономическое сообщество, которое хотело создать общий таможенный союз, Европейская ассоциация свободной торговли в 1960 году. Среди стран-членов возникла зона свободной торговли с промышленными продуктами.

В 1969 году произошел саммит в Гааге, на котором были определены цели Европейского сообщества, а именно: построение совместного рынка, углубление интеграции и расширение Европейского сообщества.

Проект договора о Европейском союзе был одобрен в феврале 1984 Европейским парламентом. Из-за увеличения количества новых членов было необходимо пересмотреть учредительские договоры, чтобы завершить строительство нового рынка и валюты. Для этого был создан Единый европейский акт.

Маастрихтский договор был подписан в 1992 году двенадцатью государствами-членами Европейского сообщества. Договор содержит три «опоры» Европейского сообщества: совместную внешнюю политику, политику безопасности и сотрудничество в областях юстиции и внутренних дел.

Главными органами Европейского союза в настоящее время являются Европейский совет, Совет Европы, Европейская комиссия, Европейский

парламент, Европейский суд, Европейский центральный банк и Европейская счетная палата.

Языковая политика ЕС ориентируется на защиту разнообразия языков. Официальным языком обычно становится национальный язык входящей страны. Самым распространенным языком является английский язык, на нем говорит более половины жителей ЕС. На втором месте – немецкий, а на третьем - французский язык.

Официальными языками ЕС являются английский, болгарский, венгерский, греческий, датский, ирландский, испанский, итальянский, латышский, литовский, мальтийский, немецкий, нидерландский, польский, португальский, румынский, словацкий, словенский, финский, французский, чешский, шведский и эстонский языки.

В настоящее время существует 23 официальных языка. Это меньше чем количество стран-членов стран, потому что некоторые языки употребляются совместно в нескольких разных государствах. Из 23 языков можно создать 506 языковых комбинаций. Для осуществления переговоров между странами-членами ЕС, учреждения ЕС пользуются переводческими отделами.

Самым главным отделом для устного перевода является служба Еврокомиссии - Генеральный директорат по устному переводу. Это самая большая переводческая организация в мире. Ее основной задачей является обеспечение общения на разных языках. Гендиректорат имеет около 600 постоянных и 3000 внешних переводчиков. Большинство конференционных центров Еврокомиссии оборудовано кабинками для переводчиков и устройством для синхронного перевода.

Устный перевод для Европейского парламента, а также для Европейской счетной палаты, Комитета регионов, европейского омбудсмана, Еврокомиссии в Люсембурге обеспечивает Генеральный директорат по устному переводу.

В Европарламенте используется чаще всего синхронный перевод, на втором месте - перевод последовательный. Для синхронного перевода с и на 23 языка нужно по крайней мере 69 переводчиков.

При каждом судопроизводстве Евросуда определяется совещательный язык, который используется на протяжении всего производства. Каждому переводчику Евросуда необходимо знать французский язык, потому что все заседания происходят на французском языке, а некоторые документы доступны только на французском языке. При Евросуде постоянно работает 70 устных переводчиков, при необходимости используется около 350 внешних.

Что касается письменного перевода, самым важным органом является Генеральный директорат по письменному переводу. Он сотрудничает с Европарламентом и переводит для него документы с и на 23 языка. Он также участвует в разработке ИТ-инструментов и терминологических баз данных и их интеграции в рабочий процесс. Гендиректорат пересматривает некоторые из документов, переведенных за пределами парламента и контролирует качество внешних переводчиков, также он организует переводческие стажировки.

Европарламент имеет около 700 переводчиков, которым помогает 260 ассистентов. Переводы, как правило, связаны с различными политическими вопросами, такими как проекты законов, заявления, поправки, постановления и другие. Переводчики работают в основном в Люксембурге, но они могут работать также из дома. Обычно они переводят с иностранного языка на родной.

В Еврокомиссии на все 23 официальных языка переводятся только правовые нормы и политические документы общественного значения. Это составляет треть переводов. Другие документы переводятся только на те языки, на которые это необходимо. Внутренние документы написаны на английском, французском и немецком языках.

Центр переводов для органов Европейского Союза был создан в 1994 году. Центр помогает переводческим отделам удовлетворить требованиям, к ним предъявляемым. Он находится в Люксембурге, дает работу 100 переводчикам, а также использует услуги внешних переводчиков.

Переводчики очень важны и необходимы для Суда Европейского союза. Здесь переводят документы участников процесса на французский язык для того, чтобы создать рабочий акт. Затем следует перевод приговоров на все языки ЕС. Перевод

юридических текстов является очень сложным и требует точности и ясности, поэтому Евросуд обращается только к юрис-лингвистам.

Переводы для Европейского совета и Совета Европейского союза предоставляет переводческая служба Генерального секретариата Совета. Этот переводческий сервис обеспечивает перевод необходимых документов для переговоров Совета на всех официальных языках. Перевод часто должен быть подготовлен в очень короткие сроки. Почти все переводы Совет готовит своими силами, только в исключительных случаях использует внешних переводчиков, предоставляемых Центром переводов для органов Европейского Союза. В конце 2009 года переводческий сервис насчитывал более чем 650 переводчиков.

Европейский центральный банк находится в Франкфурте. Он общается на всех официальных языках ЕС. Там работают юрис-лингвисты, которые готовят правовые акты, так и переводчики, ревизирующие документы.

Европейская счетная палата готовит аудитные известия, которые необходимо перевести на все официальные языки ЕС. Это обеспечивает Генеральный директорат по письменному переводу. Для своих внутренних нужд Палата использует два рабочих языка – английский и французский.

Для облегчения работы переводчики используют терминологические базы. IATE – интерактивная терминология для Европы. Этот проект начали осуществлять в 1999 году, первоначально Центр переводов для органов Европейского Союза, к которому присоединились и другие службы перевода ЕС. Цель проекта состояла в том, чтобы создать единую терминологическую базу данных для всех организаций и учреждений ЕС. В 2004 году база была открыта для внутренних потребностей европейских институтов. С июня 2007 года IATE доступна также для общественности. Термины в базу данных добавляют терминологи и переводчики ЕС.

Чешская республика стала членом ЕС 1 мая 2004 года. С тех пор чешский язык стал официальным языком. Перед вступлением в ЕС государства должны объединить закон. Необходимо перевести много правовых документов. Для облегчения и объединения работы переводчиков ЕС опубликовал инструкции по переводу. Для перевода документов для ЕС существуют те же общие правила,

как и для любого перевода. Перевод должен отражать характер оригинала, должен соответствовать его значению. Кроме выше указанных правил необходимо соблюдать терминологию и использовать те же термины и формулировки. Переводы должны по стилистике соответствовать чешским юридическим документам. Переводы правовых норм должны полностью соответствовать оригиналу не только по содержанию, но и по формальной стороне.

Необходимым условием для работы переводчиком в ЕС являются межведомственные испытания. Кандидаты должны иметь соответствующее образование. В ЧР существует два способа как его получить. Получить степень магистра в области переводческой деятельности и устного перевода в Институте транслатологии Карлова университета в Праге или пройти годовой постдипломный курс европейского конференционного устного перевода там же.

В 2009 году Чешская республика председательствовала в Совете Европейского союза. В начале нашего председательства, а именно с 1 января 2009 года, в Брюсселе работало на постоянной работе девять чешских переводчиков. Переводческие источники для чешского языка обеспечивает Генеральный директорат по устному переводу с помощью Института перевода в Праге. Гендиректорат предоставляет университету финансовую помощь для курсов, консультации, стипендии для студентов, материалы для обучения, помощь в обучении в Праге, и т.д. Теперь в Брюсселе меньше чешских переводчиков, чем необходимо. Одной из причин является то, что чехи не готовы перейти на работу в Брюсселе.

10 Použité zdroje a literatura

10.1 Internetové zdroje

Evropská unie

http://europa.eu/index_cs.htm

Evropská komise – Generální ředitelství pro tlumočení

http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_cs.htm

Evropská komise – Generální ředitelství pro překlad

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/00d7a6c2b2/Secretariat.html?tab=eParliament_secretariat_dgtrad

Evropský parlament

<http://www.europarl.europa.eu/portal/cs>

Rada Evropské unie

<http://www.consilium.europa.eu/homepage?lang=cs>

Soudní dvůr Evropské unie

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/

Evropský účetní dvůr

http://eca.europa.eu/portal/page/portal/eca_main_pages/home

EUROSKOP. CZ

<http://www.euroskop.cz/>

Ústav translologie FF Univerzity Karlovy v Praze

<http://utr1.ff.cuni.cz/>

Evropa – tlumočení pro Evropu

http://europa.eu/interpretation/index_cs.htm

Překladačské středisko pro instituce Evropské unie

<http://cdt.europa.eu/CS/whoweare/Pages/Presentation.aspx>

Český statistický úřad

<http://www.czso.cz/>

EU2009.CZ – České předsednictví Evropské unie

<http://www.eu2009.cz/index.htm>

Vláda České republiky
<http://www.vlada.cz/>

Jednota tlumočnicků a překladatelů
<http://www.jtpunion.org/spip/>

10.2 Internetové brožury

IATE – Inter active terminology for Europe
http://iate.europa.eu/iatediff/brochure/IATEbrochure_CS.pdf

Základní pravidla pro překlad dokumentů EU do češtiny
http://ec.europa.eu/translation/czech/guidelines/documents/handbook_translation_czech_cs.pdf

Speciální EUROBAROMETR 243 „EVROPANÉ A JEJICH JAZYKY“
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_cs.pdf

Řeč pro Evropu – Jazyky v Evropské unii
<http://ec.europa.eu/publications/booklets/move/74/cs.pdf>

Tlumočení a překládání pro EU
http://cdt.europa.eu/CDT%20Publication%20Book/CITI%20-%20Interpreting%20and%20Translating%20for%20Europe/Citi_CS.pdf

10.3 Literatura

Křepelka, Filip 2007.: Mnohojazyčnost Evropské unie a její důsledky pro českou právní praxi. Masarykova univerzita, Brno.

Rády, Andrej 2003.: Jazyky kandidátských krajín EÚ, Bratislava.

11 Přílohy

Evropské unie – členské státy.

Konzola v tlumočnické kabině.

Tlumočnické kabiny.

Tlumočnická kabina.

Konferenční sál.

Test pro uchazeče o místo překladatele v EU zadaný Evropským úřadem pro výběr personálu. Jedná se o překlad do cílového jazyka. Na vypracování testu je časový limit 2 hodiny a možnost použití slovníku.

CS

1 Západoevropským zemím se podařila bezprecedentní věc. Za pouhých padesát
2 let změnila Evropu k nepoznání: z nebezpečného kotle nesnášenlivosti a
3 neustálého válečného ohrožení v prostor, který každému člověku nabízí
4 nebývalou osobní svobodu a prosperitu.

5 Vždyť už teď má Unie vlastní parlament, exekutivu, soudy, měnu, centrální
6 banku, rozpočet, což jsou atributy státu. Nyní by mohla navíc získat
7 kromě samotné ústavy také právní subjektivitu, legitimitu odvozenou nejen
8 od států, ale také od občanů - federalisté to považují za hlavní krok
9 kýženým směrem - nové pravomoci a k tomu všemu společného ministra
10 zahraničí a prezidenta!

11 Celé dějiny integrace kontinentu jsou sledem hybridních kroků, když se
12 hledal kompromis mezi hlasateli pevnější integrace a suverenisty.
13 Politici neradi přesouvají další pravomoci Bruselu nejen proto, že
14 přirozeně nechtějí přijít o vlastní moc, ale hlavně z toho důvodu, že
15 neustále váží, zda to bude jednoznačně výhodné v rámci "obranu národních
16 zájmů" jejich státu. Bude proto velmi dlouho trvat, než se Unie promění v
17 jeden konfederální či federální stát, protože to s sebou nutně ponese
18 oslabení reálné moci i symbolického významu národních států. Pokud k tomu
19 vůbec kdy dojde, neboť například Británie či Francie odmítají připustit
20 už jen slovo federace, ačkoli se nebrání v podstatě federálnímu řešení
21 problémů v rámci Unie. Ke spojení Evropy do jednoho státu navíc musí
22 dojít přirozenou cestou, jinak to povede k vzestupu nacionalismu v
23 jednotlivých zemích coby revoltě národů proti zvlí elit.

24 Ve světě globálních trhů, rizik a zároveň postupující regionalizace,
25 která nesleduje hraniční linii národního státu, se evropské země budou
26 stále více prolínat. Důležité se stane bezprostřední okolí každého
27 člověka a poté celoevropská úroveň, která bude mít v mezinárodním
28 kontextu alespoň nějaký význam. Založení evropské konfederace či federace
29 by proto bylo logické a technicky nijak složité, protože Unie má v
30 lecčems "našlápnuto". Pro malé a středně velké státy typu České republiky
31 je takové uspořádání navíc výhodné, protože společné instituce jim
32 nabízejí větší prostor seberealizace. Garantují všem jasně daná práva a
33 možnosti, jak ovlivňovat celek, čímž zároveň omezují silovou politiku
34 mocností. Pokud navíc platí právo veta, hlas malého státu je postaven
35 naroveň názoru velikána. Naopak při volné soutěži suverénních států
36 rozhoduje hlavně velikost a ekonomická váha země, takže "trpaslíkům"
37 zpravidla nezbyvá než se podřídít "obřím". Není náhoda, že většina
38 menších států v Unii patří mezi zastánce komunitarismu, tedy řešení věci
39 přes společné bruselské instituce.

40 Unie bude dál lavírovat mezi těsnější a volnější spoluprací podle toho, k
41 čemu bude většina evropských vlád momentálně ochotná. S posunutím hranic
42 společenství dál na východ je zřejmě čeká období částečného zmrázení
43 integrace - státy budou méně ochotné vzdávat se své moci, protože šance
44 najít pro všechny přijatelné řešení bude mezi pětadvaceti státy
45 složitější. Jiné hlasy tvrdí, že největší rozšíření v dějinách kontinentu
46 naopak dodalo Unii novou krev do žil a důvěru Evropanů ve společný
47 projekt posilní. Ještě uvidíme.

Tento dokument je třeba brát jako dokumentační nástroj a instituce nenesou jakoukoli odpovědnost za jeho obsah

► **B**

NAŘÍZENÍ č. 1
o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství
(Úř. věst. L 17, 6.10.1958, s. 385)

Ve znění:

		Úřední věstník		
		Č.	Strana	Datum
► <u>M1</u>	Nařízení Rady (ES) č. 920/2005 ze dne 13. června 2005	L 156	3	18.6.2005
► <u>M2</u>	Nařízení Rady (ES) č. 1791/2006 ze dne 20. listopadu 2006	L 363	1	20.12.2006

Ve znění:

► <u>A1</u>	Akt o přistoupení Dánska, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska	L 73	14	27.3.1972
► <u>A2</u>	Akt o přistoupení Řecka	L 291	17	19.11.1979
► <u>A3</u>	Akt o přistoupení Španělska a Portugalska	L 302	23	15.11.1985
► <u>A4</u>	Akt o přistoupení Rakouska, Švédska a Finska	C 241	21	29.8.1994
► <u>A5</u>	Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie	L 236	33	23.9.2003

▼B

NAŘÍZENÍ č. 1
o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství

RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle něž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;

vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

▼M2

Článek 1

Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalská, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

▼B

Článek 2

Texty zasílané orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v témže jazyce.

Článek 3

Texty zasílané orgánem členskému státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

▼M2

Článek 4

Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

Článek 5

Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

▼B

Článek 6

Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

Článek 7

Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednací řád.

Článek 8

V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O EVROPSKÉ UNII

30.3.2010, Úřední věstník Evropské unie C 83/13

Článek 55

(bývalý článek 53 Smlouvy o EU)

1. Tato smlouva, sepsaná v jediném vyhotovení v jazyce anglickém, bulharském, českém, dánském, estonském, finském, francouzském, irském, italském, litevském, lotyšském, maďarském, maltském, německém, nizozemském, polském, portugalském, rumunském, řeckém, slovenském, slovinském, španělském a švédském, přičemž všechna znění mají stejnou platnost, bude uložena v archivu vlády Italské republiky, která předá její ověřený opis všem vládám ostatních signatářských států.
2. Tato smlouva může být rovněž přeložena do jakéhokoliv jazyka určeného členskými státy z těch jazyků, jež jsou podle ústavního řádu těchto členských států úředními jazyky na jejich celém území nebo jeho části. Dotyčný členský stát předá ověřený opis těchto překladů, který bude uložen v archivu Rady.

KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

30.3.2010 Úřední věstník Evropské unie C 83/47

Článek 24

(bývalý článek 21 Smlouvy o ES)

Evropský parlament a Rada přijímají řádným legislativním postupem formou nařízení ustanovení o postupech a podmínkách požadovaných pro předložení občanské iniciativy ve smyslu článku 11 Smlouvy o Evropské unii, včetně minimálního počtu členských států, z nichž musí pocházet občané, kteří ji předkládají.

Každý občan Unie má petiční právo k Evropskému parlamentu v souladu s článkem 227.

Každý občan Unie se může obracet na veřejného ochránce práv ustanoveného v souladu s článkem 228.

Každý občan Unie se může písemně obracet v jednom z jazyků uvedených v čl. 55 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii na každý orgán nebo instituci, který je uveden v tomto článku nebo v článku 13 Smlouvy o Evropské unii, a má právo obdržet odpověď ve stejném jazyce.

Článek 342

(bývalý článek 290 Smlouvy o ES)

Pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Unie stanoví Rada jednomyslně formou nařízení; pravidla obsažená ve statutu Soudního dvora Evropské unie tím nejsou dotčena.

JEDNACÍ ŘÁD EVROPSKÉHO PARLAMENTU

7. volební období, leden 2012

Hlava VI: Zasedání

Kapitola 3: Obecná pravidla pro průběh zasedání

Článek 146 : Jazyky

1. Všechny dokumenty Parlamentu se vyhotovují ve všech úředních jazycích.
2. Každý poslanec má právo hovořit v Parlamentu úředním jazykem dle svého výběru. Projevy přednášené v jednom z úředních jazyků jsou simultánně tlumočeny do ostatních úředních jazyků a také do jakéhokoli jiného jazyka, který považuje předsednictvo za nutný.
3. Při schůzích výborů nebo delegací je zajištěno tlumočení z úředních jazyků a do úředních jazyků, které používají a o něž požádají členové a náhradníci v daném výboru nebo delegaci.
4. Při schůzích výborů nebo delegací mimo běžná pracovní místa je zajištěno tlumočení z jazyků a do jazyků poslanců, kteří potvrdili účast na dané schůzi. Tento režim může být výjimečně uplatňován méně přísně, pokud s tím členové výboru nebo delegace souhlasí. Pokud nedojde k dohodě, rozhodne předsednictvo.

Pokud se po oznámení výsledku hlasování zjistí, že mezi různými jazykovými verzemi jsou rozdíly, rozhodne předseda podle čl. 171 odst. 5 o tom, zda je oznámený výsledek platný. Pokud prohlásí výsledek za platný, rozhodne, která verze je považována za přijatou. Původní verzi však obecně nelze považovat za úřední znění, protože může dojít k situaci, kdy se všechny ostatní jazykové verze od původního znění liší.

12 Anotace

Jméno a příjmení: Jana Krmelová

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Český tlumočník a překladatel v orgánech EU

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

Počet znaků: 69 574

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 22

Klíčová slova: Evropská unie, tlumočník, překladatel, mnohojazyčnost, český jazyk, jazyky

Charakteristika: Bakalářská práce „Český tlumočník a překladatel v orgánech EU“ popisuje tlumočnické a překladatelské služby EU. Uvádí aktuální informace týkající se EU a její jazykové rozmanitosti. Dále je v práci popsána historie vzniku EU a postavení českého jazyka v rámci tohoto společenství.